

Beleidsregels eigen bijdrage ontheemden Oekraïne gemeente Oostzaan

Het college van burgemeester en wethouders;

gelet op de artikelen 4:81, eerste lid, 4:83 en 1:3, vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht en de eerder vastgestelde Beleidsregels leefgeld ontheemden Oekraïne gemeente Oostzaan, de wijzigingen van de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO), de invoering van de Tijdelijke Wet opvang ontheemden Oekraïne en de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (BooO) vanuit de Rijksoverheid die ervoor zorgen dat volwassen Oekraïense ontheemden met eigen inkomsten een eigen bijdrage betalen als zij gebruik maken van gemeentelijke opvang;
overwegende dat het gewenst is om beleidsregels vast te stellen over de uitleg van de voornoemde wettelijke voorschriften;

Besluit vast te stellen: de Beleidsregels eigen bijdrage ontheemden Oekraïne gemeente Oostzaan.

Hoofdstuk 1

Artikel 1 Begripsbepalingen

1. In deze beleidsregels wordt verstaan onder:
 - a. De regeling: de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO)
 - b. Gemeentelijke opvanglocatie (GOO): een opvangvoorziening als bedoeld in artikel 1 sub h van de Regeling.
 - c. Leefgeld: geld om persoonlijke uitgaven te doen, zoals eten, drinken en kleding.
2. Alle begrippen die in deze beleidsregels worden gebruikt en die niet nader worden omschreven hebben dezelfde betekenis als in de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO), de Tijdelijke Wet opvang ontheemden Oekraïne dan wel de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

Artikel 2 Doelgroep

1. Deze beleidsregels gelden voor meerderjarige ontheemden uit Oekraïne die vallen onder het toepassingsbereik van de Tijdelijke Wet opvang ontheemden Oekraïne en die in een gemeentelijke opvanglocatie binnen de gemeente Oostzaan (GOO) verblijven.

Artikel 3 Eigen bijdrage

1. Met ingang van 1 juli 2024 bestaat er een wettelijke verplichting tot het betalen van een bijdrage voor gas, water en elektra voor de opvang in een gemeentelijke opvanglocatie (GOO).
2. Met ingang van 1 januari 2025 zijn de ontheemden die verblijven in de gemeentelijke opvanglocaties binnen de gemeente Oostzaan een bijdrage verplicht.
3. De eigen bijdrage geldt voor de volgende ontheemden:
 - a. Ontheemden met inkomsten uit arbeid, in binnen- of buitenland. Meerderjarige kinderen worden gezien als aparte meerderjarige ontheemden die vallen onder artikel 3 lid 1.
 - b. Ontheemden die een loondervingsuitkering ontvangen zoals vermeld in de beleidsregels.
 - c. Ontheemden die getrouwd zijn of een geregistreerd partnerschap hebben met een bijdrageplichtige ontheemde.
3. Voor het inkomen zoals bedoeld onder a en b geldt een inkomensgrens. Na het innen van de eigen bijdrage houdt een ontheemde ten minste een inkomen over dat gelijk is aan 115% van de leefgeldnorm. Indien het inkomen door de eigen bijdrage onder dit niveau komt, is er geen eigen bijdrage verplichting.
4. indien ontheemden een eigen bijdrage verplicht zijn, vervalt het recht op leefgeld.

Artikel 4 Hoogte eigen bijdrage

1. Gas, Water en Elektra (GWE) een gezin (met geen of minderjarige kinderen) betaalt maximaal twee keer €105,00 per maand, dus €210,00 per maand. (ingangsdatum per 1 januari 2025)
2. Voor locaties waar maaltijden standaard verzorgd worden komt een bijdrage voor de catering **boven op** de bijdrage voor GWE.
Dit bedrag is vastgesteld op €242,48 per maand per volwassenen ontheemde. Een gezin (met geen of minderjarige kinderen) betaalt maximaal twee keer €242,48 derhalve € 484,96 voor de catering. De exacte hoogte van het bedrag is vastgelegd in artikel 10, tweede lid, RooO.

Artikel 5 Innen van de eigen bijdrage

1. Ontheemden die verblijven in gemeentelijke opvanglocaties in Oostzaan ontvangen binnen twee weken na inschrijving de brief *Aankondiging eigen bijdrage* en het formulier *Inkomensverklaring*.
2. De ontheemde dient de gevraagde informatie, samen met het ingevulde formulier *Inkomensverklaring*, binnen 14 dagen retour te sturen.
3. Indien ontheemde niet reageert, wordt middels de brief "voornemen eigen bijdrage" ontheemde de mogelijkheid geboden binnen 14 dagen na dagtekening alsnog inzage te bieden in de financiën.
4. Indien de ontheemde niet binnen 14 dagen reageert, wordt de "Beschikking eigen bijdrage" verzonden. Het leefgeld kan per direct worden stopgezet, en de ontheemde ontvangt een factuur voor de eigen bijdrage. Voor de volgende maanden volgt er telkens een factuur in de tweede week van de maand.

Artikel 6 Onevenredig nadeel

1. Indien blijkt dat de ontheemde na aftrek van de eigen bijdrage een besteedbaar inkomen heeft dat lager is dan het leefgeld dat anders zou zijn verstrekt, kan er sprake zijn van onevenredig nadeel. Er is in elk geval sprake van onevenredig nadeel als iemand door het betalen van de eigen bijdrage niet redelijkerwijs in het eigen levensonderhoud kan voorzien.
2. De gemeente onderzoekt dit na ontvangst van een ingediende zienswijze van de ontheemde. In het geval er sprake is van onevenredig nadeel kan zowel de ontheemde als het college een beroep doen op de hardheidsclausule als bedoeld in artikel 8 van deze beleidsregels.

Artikel 7 Inlichtingenplicht

1. Ontheemden die onder de doelgroep van artikel 2 vallen, hebben een inlichtingenplicht over onder andere werk, inkomen, en gezinssamenstelling.
2. Ontheemden boven de 60 jaar zijn verplicht pensioendocumenten te overhandigen.

Artikel 8 Hardheidsclausule

Het college kan in bijzondere gevallen besluiten om af te wijken van de beleidsregels indien strikte toepassing zou leiden tot onbillijkheid van overwegende aard.

Artikel 9 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze beleidsregels treden in werking op de dag na bekendmaking.
2. Deze beleidsregels worden aangehaald als 'Beleidsregels eigen bijdrage ontheemden Oekraïne gemeente Oostzaan'.

Bijlage 1: werkwijze en beslisboom eigen bijdrage

Informatie en Aanvraag:

- De ontheemde die in de gemeentelijke opvang verblijft, ontvangt binnen twee weken na inschrijving de brief "Aankondiging eigen bijdrage" en het formulier "Inkomensverklaring".
- De ontheemde dient de gevraagde informatie en het ingevulde formulier binnen 14 dagen terug te sturen.

Mogelijke Reacties:

Na ontvangst van de informatie zijn er drie mogelijke scenario's:

1. **Geen of Onvoldoende Inkomsten:**
 - De ontheemde kan aantonen via recente bankafschriften (minimaal één volledige maand) en eventuele aanvullende documentatie dat er geen of onvoldoende inkomsten zijn om de eigen bijdrage te betalen.
 - In dit geval wordt er geen eigen bijdrage opgelegd.
 - De ontheemde dient een aanvraag voor leefgeld in bij de gemeente (indien nog niet gedaan).
 - Maandelijks moet de ontheemde het rechtmatigheidsformulier leefgeld invullen en deze voor de 25e van de maand inleveren bij de gemeente.
2. **Voldoende Inkomsten:**
 - De gemeente stuurt een brief met het "Voornemen eigen bijdrage".
 - Als er na 14 dagen geen reactie is, ontvangt de ontheemde de "Beschikking eigen bijdrage".
 - Er volgt een factuur voor de betaling van de eigen bijdrage.
 - In de daaropvolgende maanden ontvangt de ontheemde in de tweede week van de maand telkens een factuur voor de betaling van de eigen bijdrage over de vorige maand.
3. **Geen of Onvoldoende Onderbouwde Reactie:**
 - De ontheemde heeft een medewerkingsplicht en moet inzicht geven in zijn/haar financiën. Als dit niet gebeurt, kan de gemeente het leefgeld intrekken en de eigen bijdrage opleggen.
 - De gemeente verstuurt het "Voornemen eigen bijdrage".
 - Na ontvangst van deze brief heeft de ontheemde 14 dagen om alsnog te onderbouwen dat er geen of onvoldoende inkomen is.
 - Als de ontheemde binnen 14 dagen alsnog inzage geeft in de financiën, wordt de eigen bijdrage niet geïnd, en geldt de procedure zoals beschreven onder mogelijkheid 1.
 - Indien de ontheemde niet binnen 14 dagen reageert, verstuurt de gemeente de "Beschikking eigen bijdrage". Het leefgeld kan per direct worden stopgezet, en de ontheemde ontvangt een factuur voor de eigen bijdrage. Voor de volgende maanden volgt er telkens een factuur in de tweede week van de maand.

Beslisboom

1. Was de ontheemde de afgelopen maand 18 jaar of ouder?
 - Ja: Ga naar vraag 2.
 - Nee: De ontheemde is niet bijdrage plichtig.
2. Woonde de ontheemde de afgelopen maand in een gemeentelijke opvanglocatie in Oostzaan?
 - Ja: Ga naar vraag 3.
 - Nee: De ontheemde is niet bijdrage plichtig.
3. Had de ontheemde de afgelopen maand inkomsten uit arbeid in binnen- of buitenland?
 - Ja: Ga naar vraag 7.
 - Nee: Ga naar vraag 4.
4. Ontving de ontheemde de afgelopen maand een werkloosheidsuitkering, arbeidsongeschiktheidsuitkering of andere loondervingsuitkering?
 - Ja: Ga naar vraag 7.
 - Nee: Ga naar vraag 5.
5. Ontving de ontheemde de afgelopen maand een toeslag op grond van de Toeslagenwet?
 - Ja: Ga naar vraag 7.
 - Nee: Ga naar vraag 6.
6. Was de ontheemde de afgelopen maand getrouwd of had de ontheemde een geregistreerd partnerschap met een andere bijdrageplichtige ontheemde?

- Ja: Ga naar vraag 7.
 - Nee: De ontheemde is niet bijdrageplichtig
7. Is het leefgeld volledig ingetrokken?
- Ja: Ga naar vraag 8.
 - Nee: Trek eerst (deels) het leefgeld in. Bij volledige intrekking leefgeld, ga naar vraag 8.
8. Zijn de gezinsinkomsten van afgelopen maand, minus de eigen bijdrage(n), ten minste net zo hoog als het leefgeld van het gezin zou zijn geweest wanneer er geen inkomsten waren geweest?
- Ja: De bijdrage wordt niet geïnd.
 - Nee: De bijdrage wordt geïnd.

Bijlage 2: stappenplan toetsing onevenredig nadeel

1. **Bepaal de relevante factoren.** Relevante factoren kunnen zijn:
 - Hoogte van de bijdrage ten opzichte van het (gezins)inkomen
 - Beschikbaar budget na betaling van de bijdrage
 - Schulden of andere financiële verplichtingen
 - Uitgaven als gevolg van bijzondere persoonlijke omstandigheden
2. **Verzamel (aanvullende) informatie.** Het is primair aan de ontheemde om informatie aan te leveren die aantoont dat het innen van een eigen bijdrage tot onevenredige schade leidt. Gemeenten dienen, waar mogelijk, ondersteuning te bieden bij het verzamelen van relevante documenten. Voorbeelden hiervan zijn:
 - **Inkomensverklaring:** Vraag de ontheemde om bewijsstukken zoals loonstroken of uitkerings-specificaties.
 - **Informatie van hulpverleningsinstanties:** Raadpleeg instanties die op de hoogte zijn van de persoonlijke situatie van de ontheemde.
 - **Eigen verklaring:** Laat de ontheemde een eigen verklaring opstellen en bespreek deze. Geef de ontheemde de gelegenheid om aanvullende documentatie aan te leveren.
3. **Beoordeel de (on)evenredigheid.**
 - **Weeg de relevante factoren af:**
 - Bepaal of de bijdrage, gezien het (gezins-)inkomen en de overige financiële middelen, redelijk is. Ontheemden dienen minimaal een besteedbaar inkomen over te houden dat gelijk is aan het bedrag dat aan leefgeld zou zijn ontvangen.
 - Neem bijzondere omstandigheden in acht.
 - **Toets aan jurisprudentie:**
 - Raadpleeg de jurisprudentie van de Raad van State over Artikel 3:4 Awb.
 - Beoordeel of de beslissing in overeenstemming is met de jurisprudentie.
4. **Neem een gemotiveerd besluit.** Leg de afwegingen vast:
 - Motiveer op basis van welke factoren en informatie is geconcludeerd dat de bijdrage al dan niet onevenredige schade oplevert.
 - Bij oplegging van een eigen bijdrage is dit een besluit volgens de Awb. Indien de ontheemde vreest dat betaling van de eigen bijdrage onevenredige schade oplevert, kan hij of zij bezwaar maken met een beroep op de hardheidsclausule. De gemeente moet vervolgens besluiten over het bezwaar. Als de ontheemde het niet eens is met dat besluit, kan hij of zij in beroep gaan.
5. **Informeer de ontheemde:**
 - Informeer schriftelijk over het besluit op bezwaar in begrijpelijke taal.
 - Maak duidelijk welke beroepsmogelijkheden er zijn, welke stappen de ontheemde moet nemen, en de bijbehorende termijnen.

Wettelijk Kader Onevenredige Schade

Artikel 3:4 Awb bepaalt dat het bestuursorgaan bij het nemen van een besluit de belangen van de betrokkene en de belangen van derden moet afwegen. Het bestuursorgaan moet alle relevante belangen in de belangenafweging betrekken.

Het proportionaliteitsbeginsel, een onderdeel van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, houdt in dat het bestuursorgaan niet meer mag ingrijpen in de belangen van een burger dan nodig is voor het beoogde doel. Bij de toetsing aan het proportionaliteitsbeginsel wordt gekeken naar geschiktheid, subsidiariteit en noodzakelijkheid van de maatregel:

1. **Geschiktheid:** Is het besluit geschikt om het beoogde doel te bereiken?
2. **Subsidiariteit:** Is er een minder ingrijpend middel dat hetzelfde doel kan bereiken?
3. **Noodzakelijkheid:** Is het besluit noodzakelijk?

Bijlage 3 klachten en bezwaar

Ontheemden kunnen bezwaar maken tegen een besluit van de gemeente over het innen van de eigen bijdrage. Daarnaast kunnen zij een klacht indienen over onrechtmatige of onzorgvuldige behandeling.

1. **Bezwaar**
 - De eerste stap is het indienen van een bezwaarschrift binnen zes weken.
 - In het bezwaarschrift moet de betrokkene duidelijk aangeven waarom hij/zij het niet eens is met de beslissing.
 - De gemeente heeft zes weken om op het bezwaar te reageren.
2. **Beroep**
 - Als het bezwaar wordt afgewezen, kan de betrokkene binnen zes weken in beroep gaan bij de rechtbank.
 - Het beroepschrift moet duidelijk maken waarom de betrokkene het niet eens is met de gemeentelijke beslissing.
 - De rechtbank beoordeelt het beroep op basis van de overgelegde stukken.
 - De gemeente is verplicht de betrokkene te informeren over de mogelijkheden tot bezwaar en beroep.
3. **Klachtenprocedure**
 - Wanneer een ontheemde vindt dat hij/zij onrechtmatig of onzorgvuldig is behandeld, kan een klacht worden ingediend bij het college van burgemeester en wethouders.
 - De klachtenprocedure is geen juridische procedure, maar kan wel leiden tot een oplossing.

Bijlage 4: invordering, incasso en dwangvoering

De wetgeving rondom de eigen bijdrage voor ontheemden verschilt van die voor bijstandsverlening. Gemeenten hebben wettelijk de bevoegdheid om bijstandsuitkeringen rechtstreeks van personen terug te vorderen. Voor de eigen bijdrage bestaat er echter momenteel geen wettelijke basis voor directe invordering door de gemeente. Dit houdt in dat gemeenten naar de rechter moeten stappen als een ontheemde de eigen bijdrage niet betaalt. Indien nodig kan een deurwaarder worden ingeschakeld.

Stappen bij Invordering/Incasso:

1. **Vordering:**
 - De gemeente dient de ontheemde eerst schriftelijk of mondeling te verzoeken om de eigen bijdrage te voldoen. Dit kan door middel van een betalingsherinnering. Indien de eigen bijdrage betrekking heeft op meerdere maanden, kan er een betalingsregeling worden getroffen.
2. **Aanmaning:**
 - Indien de ontheemde niet reageert op het verzoek of niet betaalt, kan de gemeente een aanmaning sturen. Deze aanmaning moet schriftelijk zijn en dient informatie te bevatten over de hoogte van de eigen bijdrage, de vervaldatum en de wijze van betaling.
3. **Incassoprocedure:**
 - Als er na de aanmaning nog steeds geen betaling plaatsvindt, kan de gemeente een incassoprocedure starten. Dit kan op twee manieren:
 - **Gerechtelijke incassoprocedure:** De gemeente kan een rechtszaak aanspannen bij de rechtbank, die vervolgens een vonnis kan uitspreken over de betaling van de eigen bijdrage.
 - **Buitengerechtelijke incassoprocedure:** De gemeente kan een incassobureau inschakelen, dat contact opneemt met de ontheemde om de betaling te regelen.
4. **Deurwaarder:**
 - Als de ontheemde de eigen bijdrage blijft negeren, kan de gemeente de vordering overdragen aan een deurwaarder. Deze kan beslag leggen op het loon of de bankrekening van de ontheemde.
 - Voor het leggen van beslag heeft de deurwaarder een vonnis van de rechter nodig. De rechter zal deze toestemming alleen verlenen als de gemeente kan aantonen dat de eigen bijdrage terecht is opgelegd en dat de ontheemde in staat is om te betalen.